nim aliter, quam si domesticus vnicuique luctus esset, dolebant & lamentabantur. Ductæ sunt deinde solenni apparatu, ac totius populi, omnium ætatum, ac omnium ordinum concursu, exequiæ: sepultusque est extra vrbem in tẽplo, quod in honorem beati Apollinaris ipse consecrauerat. Obiit autẽ septimo Calendas Iulii, hoc est, quinto ac vigesimo Iunij die, qui beati Iohannis Baptistæ natiuitatem subsequitur, anno ab aduentu Christi quadringentesimo ac sexagesimo sexto, Hilario Pontifice Maximo Ecclesiam regente, Leone vero Romanum tenente Imperium. Quam vero gratus Deo extiterit, & quem locum in Angelicis choris adeptus sit, mira ad illius sepulcrum prodigia continuo subsecuta declarauerunt: ad quod nullus, quacunque detineretur ægritudine, frustra confugit. Claudi gressum impetrarunt, cæci visum: paralyticis confirmata sunt membra, ab obsessis corporibus dæmones fugati. Nemo verbis satis digne consequi posset, quanto splendore diuinum pontificem suum Deus populis omnibus, ac in Ecclesia sua veluti cæleste quoddam iubar fulgere voluerit: vt se tanto felicem præsule ac patrono Regiensis ciuitas merito dicere possit. Sed non tantus ad illius sepulcrum honor ac veneratio temporis longinquitate consenuit: sed ad hoc vsq; tempus perdurat ac viget, nec vllius ad id pie accedentis diuina gratia fidem ac spem esse irritam finit.

Miracula ad sepulcrũ eius.

De sacri corporis illius translatione.

VIII. VERVM quia, sicuti ostendimus, extra vrbis muros erat sepultus, & sæuientibus Barbarorum bellis, quibus vexata diu fuerat Italia, frequentari ex more sepulcrum non poterat, ne tanti præsulis veneratio paulatim obsolesceret, diuina prouidentia, quæ in sanctis suis clarescere non desinit, miro quodam modo cauere voluit. Præerat ecclesiæ Regiensi vitæ ac morum sanctitate venerabilis Episcopus, nomine Thomas: qui dignus beati Prosperi successor, ita gregem sibi commissum regebat, vt verbo & exemplo cunctis recte viuendi norma esset, Hic vigiliis, orationibus, ieiuniis, eleemosynis & cæteris, quæ Episcopale fastigium decent, assidue erat intentus. Is dum ex more oraret in templo, subitus illum sopor inuasit: quiescenti beatus Prosper apparuit augusta specie, candida indutus stola, & venerabili canitie conspicuus: qui ei mandauit, vt paruam ecclesiam, quam diximus, in qua corpus suum parum decenter quiescebat, amplificaret, & in ea locum extrueret, vbi sua deinceps ossa decentius seruarentur, addens, ne differet mandatum exequi. Diuino monitu expergefactus Episcopus, sacerdotes statim suos & populum ad se vocauit, & quid sibi mandatum foret aperuit: & ne diuini præcepti parum diligens executor videri posset, opus continuo est aggressus. Extructa igitur æde, ac præparato magnifice loco in quem sacræ transferrentur reliquiæ, conuocatis religiosorum omnium collegiis & populo, qui frequens confluxit, sepulcrum vetus, in quo vsque ad Luitprandi Longobardorum regis Christianissimi tempora quieuerant, apertum est: de quo tanta diuini odoris fragrantia effusa est, vt nulla ei aromata vel opobalsami riuuli, si per ædem fluerent, comparari possent. Ita eductæ sacræ reliquiæ cum ingenti omnium plausu atq; lætitia, manantibus vbertim præ nimio gaudio per ora cunctorum lachrymis, nouo sepulcro magno cum honore, cum psalmis & hymnis illatæ sunt. Vbi mira quam plurima, antedictis non dissimilia, meritis sancti confessoris sui Deus cum omnium stupore operatus est, Nam ibi opem illius imploran-tes surdi, statim audire, muti loqui, cæci videre, claudi ambulare, paralytici confirmari cœperunt, & alii, quacunque laborarent ægritudine, sanari. Quid memorem fugatos ab obsessis corporibus immundos spiritus, & alia, quæ nimis longum esset, si omnia recensere vellem, omni admiratione ac stupore miracula digna?

Thomas Regiensis Episcopus.

Ei S. Prosper apparet.

Odor suauissimus è sepulchro S. Prosperi.

Alia miracula ad trãslatas eius reliquias.

Catalogum operum sancti viri, quem huius author historiæ his subiungit, omisimus. Passim enim habetur apud diuersos.

VITA S. ADALBERTI CONFESSORIS, ET LEVITÆ, DISCIPVLI S. VVILLIBRORDI EPISCOPI, EDITA à COENOBITIS MEdelocensibus circa annum salutis DCCCCXC. sed stylus passim mutatus est per F. Laur. Surium.

AN. 69

I. LEGIMVS in Ecclesiasticis Historiis beatum Egbertum, cælesti afflatum desiderio, patriam, parentes, omnemq; frequentiam cognatæ nobilitatis reliquisse, atque studio peregrinationis & ardore vitæ remotioris in Hyberniam secessisse. Vbi cum præclaro virtutum profectu & haud obscura vitæ sanctimonia in multorum admirationem venisset, Deo id agente, multos sui sectatores effecit: certatimque ad eum tam Angli quam Scoti confluebant, vltro se in eius disciplinam tradere cupientes. In ijs erat etiam S. Adalbertus, qui tanquam apis generosior, arctioris vitæ instituta non segniter est complexus. Actiones enim suas ad exempla pij præceptoris conformabat, & ceu mundum animal, quicquid boni auditione accepisset, animo ruminabat, & opere exercebat: nec de sola scientia sibi inaniter applaudebat, nec animis tumescebat: sed eam perpetuo in opus conferre magis magisque connitebatur. Atque ita per angustam mandatorum Dei viam ingrediens, breui adeptus est cælestium virtutum latitudinem.

IVNII 25. S. Egbertus multos Christo lucratur.

Adalbertus eius discipulus, quem fuisse filiũ Edilbaldi regis Deirorum habes 6. cap. vitæ S. Swiberti 1 Martii.

II. PORRO vir Domini Egbertus, quotidiana sanctitatis capiens incrementa, pro paruo ducebat suæ vnius saluti consulere: sed pro insita animo eius singulari benignitate, summopere apperebat prodesse plurimis, imprimis autem sanctæ prædicationis studio ad Christianæ religionis complexum adducere homines ethnicismi erroribus implicatos. Audiens igitur Germaniæ populos infidelitatis nexibus præ cæteris tenacius irretitos, quippe qui ob ferocitatẽ suam Diuini verbi præconibus hactenus pene inaccessi manerent, plane instituit ad eos commigrare, periculum facturus, num quos ex illis, Christi cooperante gratia, ex filiis perditionis posset adoptionis & conciliationis filios efficere. Cumq; in hanc cogitationem & curam totus incumberet, diuino oraculo, ne eam ad effectum perduceret, retardatus est. Itaq; vir sanctus, cum neq; vellet, neq; posset diuinæ ordinationi reluctari, alios quosdam delegit, quos suo loco mitteret, & sanctitatis meritis & eruditionis efficacia tantæ rei idoneos. Et primo quidem misit Vuigbertũ, integerrimæ conuersationis presbyterum: qui diu multumq; cum obstinata barbaræ gentis duritia colluctatus, cum videret nõ posse eam à sua perfidia reuocari, infecto negocio est reuersus. Atqui vir prudentissimus non ignorans, de Dei misericordia nunquã desperandũ, alios subrogauit, qui illud prædicationis officium explerent, Vuillibrordum Apostolicæ gratiæ presbyterum, eumq;, de quo diximus, clarissimum Christi confessorem Adalbertum: adiunctis ijs decem aliis, eodem fidei calore feruentibus: ex quibus nonnulli post multiplices suscepti laboris agones, martyrij palmam adepti sunt, alij in pontifices promoti, cum præclare illo munere perfuncti essent, in pace quieuerunt.

Vvigbertus presbyter.

Vvillibrordus presbyter.

III. II ergo Christianæ religionis propagatores, sacræq; fidei propugnatores, tam iussu patris, quam sua voluntate & deliberatione ad Euangelii prædicandi opus inhiantes, superatis pelagi periculis, cælesti illis gratia adspirante, optatum portum gratulabundi attigere. Tum vero in terram egressi, strenuissimum Francorum principem Pipinum adierunt: à quo cum multa reuerentia suscepti, & per omne tempus, quo apud illum mansere, humanissime & officiosissime tractati sunt. Porro vbi cognouit aduentus illorum causam & pium animi propositum, misit illos in

S. Vuillibrordus cũ suis Christũ in Frisia prædicat.

Frisiam, quam nuper subegerat, vt suo ministerio gentem illam Christo lucrifacerent, ipsius principis præsidiis fultos, & authoritate munitos. Cumque egregij illi rationabilium noualium cultores, iactis seminibus, è suo labore viderent frugum incrementa existere, communicato inter se consilio, cum bona venia Principis Pipini, sanctum Vuillibrordum mittunt Romam, à Præsule Apostolico in Episcopum promouendum. Ille vero ea dignitate ornatus, ad cœptum redit opus, sedemque Episcopi apud Traiectum castrum obtinet: cuius quæ fuerit vita, qui eius in prædicando Dei verbo sudores & labores, quibus claruerit miraculis, si quos nosse velit, potest ex libro gestorum eius luculenter scripto, perdiscere. Nos pauca hæc in testimonium virtutum sanctissimi patris nostri Adalberti commemorare voluimus, vt qui ijs omnibus efficiendis comes & adiutor interfuerit indefatigabilis, iam porro, Deo fauente, ad ea nos conferemus, quæ peculiariter ad illum attinent.

Adalbertus forma opti mi doctoris.

ITAQVE in beato Adalberto tanta fuit comitas morum, vt mirabili vitæ suauitate omnes ad sui imitationem alliceret. Quicquid sermone faciendum ostendebat, prius ipse factis declarabat, maximo se detrimento affectum existimans, si non verba & institutiones suas re ipsa & exemplis optimis confirmaret. In primis autem veræ humilitatis studiosus fuit, asserens eius industria & cautione cætera omnia conseruari. Superuacaneum sit, hoc loco eius eximiam velle charitatem commemorare, cum ea illi causa fuerit, patriam, propinquos & dulces patriæ fines, cunctaque natalis soli commoda, relinquendi. Ne simus autem prolixiores, quam par sit, hoc compendio retulisse sufficiat, ita eum singulis initiatum virtutibus, vt nunquam ab illis quatuor primariis, quas cardinales vocant, deflexerit, eamque viro sanctissimo spiritalis militiæ perpetuam atq; indefessam fuisse contentionẽ, donec ipsam hostiæ suæ caudã Domino immolaret, cõuenienter illi sententiæ Saluatoris. Qui perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. Eiusmodi ergo eximius heros munitus & instructus apparatu, quoquouersum proficiscens, lucrãdis animabus operam nauabat. IV.

Matt. 10.24

Apud Egmundam libenter degit S. Adalbertus.

VTPLVRIMVM tamen eo in loco hærebat, quem Egmundam vocant, ad cuius recessus ab importuna hominũ frequentia veluti receptum quendam habere visus est: vbi inter complures, quos fama virtutum eius inuitarat, Eggo quidam ad eum venit, & breui tempore in eius se familiaritatem insinuans, accurate illi adhæsit, adeo vt vir Dei non raro eius hospitio vteretur, feliciq; compensatione eius meteret carnalia, cui spiritalia seminabat: vtq; inter ipsos cõflata charitas & beneuolentia esset confirmatior, eius filium è sacro fonte suscepit, & vt par erat, etiam pleraq; secreta sua cum illo vel maxime communicauit. Itaq; die quodam inter cœnandũ cum se mutuis ex more colloquiis oblectarent, vir sanctus illi amico suo aperuit, velle se patriam parẽtesq; reuisere, vt posset etiam illis aliquid gratiæ spiritalis impertiri. At Eggo nimis moleste ferens tanti amici absentiam cum lachrymis curiose ex eo sciscitabatur, ad quod tempus rediturus esset. Tum vir Deo plenus, eius piæ solicitudinis misertus, fragmentũ pomi, quod forte manu tenebat, in ignem proiiciens. Cum huius, inquit, pomi grana in virgulta excreuerint, me, Deo bene propitio, tibi restitutum videbis. Deinde susceptam profectionem prosequens, emenso mari, in patriam venit, diuq; optatam sui præsentiam natiuæ regioni exhibuit: illicq; aliquandiu moratus, verbis & exemplis non paucos ad sui imitationem illexit. Semper enim Dei gratia virum sanctum, quocunq; se conferret, & præuenit & subsecuta est. Ita ergo lucrandis Deo animabus totus incumbens, præsentis laboris asperitatem futuræ mercedis contemplatione leniebat. V.

S. Adalbertus redit ad suos.

INTEREA Eggo ille, quem diximus, sponsionis viri Dei æstimator auidissimus, eius reditũ mire sitiebat. Vt autẽ miraculum, beati viri declarandis meritis diuinitus destinatũ, augustius existeret, accidit vt hospitiolum, in quo grana pomi ignis, mittente S. Adalberto, exceperat, voracibus flammis in fauillas redigeretur. Ecquis vero ex eiusmodi ambusto loco germen vllum vnquam emersurum, nedum bene frugiferas plantas ex carbonum reliquiis proditurasperaret? Sed Deo, cui omnino idem est velle, quod posse, nihil ad efficiendum difficile est. Deniq; vbi opportunum aduentauit tempus, ex eodem loco prodiit germen odoris Domini, & grana in ignẽ iacta rediuiuos protulere flores: nec tamen fructus adferendo, tantã sui admirationẽ excitarunt, quantũ attulit gaudij reditus optatus beatissimi patris Adalberti: qui, vt promiserat, in Frisiam reuersus, tanto maiori omnium studio & beneuolentia accipitur, quãto eius sanctitas euidentiori miraculorum attestatione, & propheticæ spõsionis certiori exhibitione quoquouersũ sese celebrius diffudit. Attamen vir sanctus omni virtutũ exercitatione instructus, & omni ex parte circunspectus, & aduersus tentatoris versutias cautus & peruigil, in via propositi sui non tam in id erat intentus, quantũ iam confecisset itineris, sed quantum adhuc certaminis superesset: sicq; quotidie aliquid ad superiora pietatis studia adiicere nitebatur, acsi iamprimum nouus tyro spiritalis militiæ & sanctæ conuersionis semitam ingrederetur. VI.

Insigne miraculum.

Reuertitur in Frisiam.

ICITVR de virtute in virtutem proficiscens, quod feliciter cœperat, felicius consummauit, & immarcescibilem sui agonis percepturus coronam, præsentis sæculi obscuram lachrymarum vallem cum paradiso deliciarum permutauit: Christoque cui fideliter seruierat, septimo Calendas Iulij sanctissimam reddit animam, lætissime iam concinens in Christi præsentia: Sicut audiuimus, ita & vidimus. Vbi sane nos & credimus & optamus eum nostrarum miseriarum memorem, tanto vtique nostris releuandis incommodis efficaciorem, quanto diuinæ pietati coniunctior est: Corpus autem beati viri à fidelibus eius temporis, qui eius curabant exequias, diligentissime conditum ac humanissime terræ mandatum, beatæ resurrectionis tempus præstolatur. Condita est supra illud ecclesia, quantum quidem earum rerum adhuc rudes poterant, eiusque memoria ab illis celebrabatur. Sed eam ecclesiam Nortmanni, crebro facta irruptione, sæpe euerterunt, vastatis atrociter locis omnibus illi adiacentibus. VII.

Eius felix obitus.

Psalm. 47.

VT autem diuina prouidẽtia, cuius meriti esset vir sanctus, qui illic corpore, quiescebat, ostenderet, id effecit, vt nunquã illi loco deesset, qui cultum debitũ persolueret. Nec mirum tamẽ humanis illũ excubiis honorari, qui quotidianis illic miraculis coruscaret: quæ quidem tã multa sunt, vt si ea singulatim describere velimus, non modo difficilem sed etiam impossibilem & cui pares esse nequeamus, laborem suscepturi simus. Quamobrem necesse est eum nos imitari, qui amœna prata perlustrans, dum, quos decerpat flores, animi dubius est, ea tenus suo desiderio moderatur, vt tot carpat, qui sufficiunt ad delectationem, non qui suo pondere premant abeuntem. Ita & nos ea debemus vti mediocritate, vt recitatio compendiaria & studiosis, & fastidiosis vicissim satisfaciat. Cæterum vt fidem dicendis adstruamus, non valde nobis laborandum credimus, cum profecto absurdum sit inde apud fideles aliquem ambiguitatis scrupulum existere, vnde authore Deo, certum est, incredulos pristino valefecisse errori. VIII.

Irrũptiones Barbarorum.

MVLIER quædam Eseuuar nomine, S. Adalberti seruitio se deuouit, certo sibi persuadẽs, inopiam & angustias viduitatis suæ, eius patrociniis releuatum iri. Cumq; multis annis deuotis institisset obsequiis, piratæ in ea loca irrumpentes, omnem circunquaque regionem hostiliter deuastarunt: direptisq; rebus & facultatibus, homines captiuos abduxerunt. Mansit autem sola hæc vidua, in tanta vastitate quid ageret, quo se verteret, modis omnibus ignorans: quippe quæ prorsus nihil haberet alimoniæ, nec vbi vel vnde eam compararet, vlla ei copia suppeditaret. Tandem hoc vnum ei reliquum fuit, vt de consueta sancti Adalberti benignitate confideret. Nec sanctus despexit de ipso bene sperantem, sed opportunum illi remedium & opem tulit: quotidianum ei victum ab Oceani litoribus subministrans, atque hoc ipso satis declarans, quam verum sit, Deum timentibus nihil deesse. Non potuit pia vidua communem sentire calamitatem, quæ specialius sancti Adalberti patrocinium sibi conciliarat. IX.

Psalm. 33.

POSTEA vero presbyter quidam, Amalathus nomine, officij sui religiosus cultor, angelico est oraculo admonitus, vt instaurandæ sancti Adalberti ecclesiæ, sine vlla dilatione operam daret. Ne qua autem posset illi inhærere ambi- X.

ambiguitas, eadem visio etiam aliis tribus viris, laicis illis quidem, sed bene religiosis, oblata est. Qui cum ei quid vidissent indicassent, & ille omnia videret cum sua visione consentire, multo ad aggrediendum opus factus est alacrior. Itaque accitis vndique operariis, in opus illud feruenter incubuit. Vbi autem artifices materiam comportatam inspexere, trabem vnam cæteris multo breuiorem viderunt: eaque re non mediocriter afflicti, in alterum diem distulere consultationem. Mane vident præsenti Dei beneficio trabem illam etiam cæteris longiorem, multaque affecti lætitia, tanto accuratius cœpto insistunt labori, quanto certius cognouere etiam diuinis se miraculis confirmari. Erat autem ecclesia illa, sanctissimo Adalberto consecrata, ad litus maris sita, atque ea causa piraticæ infestationi exposita. Sed quam admirabiliter sæpius eam potenti miseratione ab ea vexatione defenderit, non est silentio tegendum. Crebro enim Barbari in illam incurrere volentes, & propemodum attingentes portum, nube se interponente videre illam non potuerunt, atque ita frustrati conatu suo, inanes abiere. Quæ res in causa fuit, vt non modo à Christianis, sed etiam ab ethnicis frequenter visitaretur, illis suam animi deuotionem crebris oblationibus haud obscure declarantibus. Neque id immerito, quandoquidem nullus eo frustra accessit, nec quenquam sui laboris pœnituit.

Haud vulgare miraculum.

Ecclesia S. Adalberti diuinitus seruatur.

Ob vitandam prolixitatem, ea quæ sequuntur, redegimus in compendium.

XI. RVSTICVS quidam oblatum ad sancti viri sepulcrum caseum, per temeritatem furatus est. Eum voraturus, in densas spicas se abdidit. Et ecce percussus amentia, pro caseo proprios rodit digitos. Vbi id herus eius comperit, confestim iubet eum duci ad sacratissimas beati viri reliquias. Curatur illic, & ipsi ecclesiæ mancipatur.

Pœna sacrilegi.

XII. SOLET mare procellosum secum arenas trahere, & eas in litus eijcere: quæ flante vento plerunque ita coacerauantur, vt altissimos montes æquare videantur. Eiusmodi moles quandoque proxime ad beati Adalberti oratorium constitit. Forte autem eo appulit Roricus Barbarorum rex, iussitque vt ministri sui illam arenam à sacra æde ocius amouerent. Accingebantur illi in proximam lucem ad iussa regis capessenda: sed ecce mane conspiciunt arenam omnem meritis S. Adalberti ad lapidis iactum inde translatam.

XIII. APPARVIT idem Christi confessor sanctimoniali cuidam in somnis, (dicebatur ea Vuilfit) iussitque vt sacra ipsius ossa, quæ instar aliorum profunda humo condita erant, sub omnium conspectum eleuarentur, vt fidelium deuotio efficacius incitaretur, & eius meritorum intercessio studiosius impetraretur. Et ne ambigua esset ea apparitio, tertio repetita est. Itaque sanctimonialis illa Theodorico primo Comiti & eius loci domino, quid vidisset & audiuisset, indicat. Comes porro, vt semper promptus fuit & officiosus ad ea, quę religionis sunt, non distulit in opus conferre, quæ erant sanctimoniali demandata.

Theodorici Comitis deuotio.

XIV. ELEVATA igitur sunt beati viri ossa, & ecce sub sarcophago repertus est fons mire perspicuus, qui hodieque multis adfert corporum salutem. Aperto autem loculo pallium, quo sacrum erat corpus obuolutum, penitus incorruptum inuentum est.

XV. PORRO is, quem diximus, Comes Theodoricus, in loco, quem Hallen vocant, ex materia siue ex lignis construxit oratorium: constitutoque die, in quem fideles possent adesse, eo sacrum fecit thesaurum adduci: nec facile certus possit eorum numerus iniri, qui interim, dum sacræ reliquiæ deportarentur, sanitatis beneficium impetrarũt. Sed quid sibi vult, quod confessor Christi sanctissimus, qui iam beatus in cælis, nullius indiget, qui etiam cum esset in humanis, humana omnia fastidiuit, sua vult ossa eleuari, & meliori loco reponi? Certe non ob aliud hoc ille voluit, nisi vt ij, qui ea cernerent, animis compungerentur, atque ita facilius diuinitus adiuuari mererentur: tum etiam, vt magis magisque pij homines ad appetenda cælestia inflammarentur.

XVI. IN eo autem construendo oratorio cunctis strenue laborantibus, Sigifridus quidam sociorum diligentiam imitari nolens, omni membrorum officio destitutus, toto corpore contractus est. At salubri pœnitentia correctus, mox reualuit.

XVII. BRVMALI tempore, omnibus frigore rigescentibus, Comes Theodoricus, de quo iam diximus, traha vehebatur per lacum mire profundum, sed congelatum. Vt est autem periculosa eiusmodi in aquis frigore concretis ambulatio, cum iam medium fere attigisset lacum, dirupta non satis solida glacies, præsens exitium Comiti minitabatur, qui cunctis fugientibus, solus illic relictus est. At ille cernens omni se humana ope destitutum, ad crebro compertum beati Adalberti patrocinium confugit. Mox, quod dictu mirum est, vbi incredibilis pene est laci profunditas, non nisi ad cingulum vsque mergi potuit, & tum ipse, tum ea omnia quæ curru vehebantur, periculum illud euasere.

Egregium miraculum

XIIX. NON sunt autem obliuioni tradenda, quæ temporibus Theodorici iunioris, qui fuit eius, quem diximus, Comitis filius, nosiipsi vidimus declarata miracula. Is enim paternæ deuotionis feruentissimus æmulator, in honorem S. Adalberti confessoris Christi, basilicam lapideam non sine multa difficultate construxit. quippe cum tellus hæc arenosa & lapidum & calcis admodum inops sit. Ipsum quoque beati viri corpus sarcophago impositum, elegantis fabricæ structura ornauit, & ne quid apud Deum de futuræ beatitudinis præmio illi deesset, monasticæ vitæ cultores illic Deo vacare voluit, de suis prouentibus tantum illis conferens, quantum ad victum quotidianum sufficeret. Pater quidem illius sanctimoniales illic collocarat: sed imminente eis sæpius Frisonum feritate, ad propositi sui obseruantiam facultas eis minime suppeditabat.

XIX. PORRO Theodoricus Comes iunior, filium genuit Egbertum, quem studio religionis in Clerum voluit adscribi. Is vero Egbertus iam adultus, cum Subdiaconus esset, à die Palmarum vsque ad ferias S. Adalberti huius, quæ incidunt in septimum Calendas Iulii, acri febre laborauit. Cum autem festum illum diem cum cæteris celebrare constituisset, fiducia meritorum sanctissimi confessoris fretus, ita prorsus eo morbo absolutus est, vt nunquam illo correptus videretur: multaque hilaritate perfusus, ad Missarum solennia sui ministerij deuotionem adhibuit. Hic est Egbertus ille, qui postea in Treuirensem promotus Archiepiscopum, tum viuacissimo religionis ardore, tum egregiæ moderationis libramine eam gubernauit ecclesiam.

Egbertus Treuirorũ Episcopus.

XX. IDEM vero Comes Theodoricus filiam habuit inprimis charam, Erlindam nomine, quæ diu lusca fuit. Ea quoq; S. Adalberti experta est virtutem. Quî vero illam vir sanctus negligeret, tot ab eius patre modis honoratus? Recepit ergo oculum incolumem, plus gaudens illo restituto, quam si nunquam eius vsu caruisset.

XXI. PRESBYTER quidam ex Anglorum gente, Vuolmarus nomine, ad viginti annos cæcus fuerat. Multa ille sanctorum loca adijt, ipsa quoque Apostolorum limina Romæ visitauit. At quamuis diuina benignitas per merita Apostolica multis sæpe modis se declarauit, at tamen huius viri sanitas S. Adalberto seruata est. Itaq; Roma reuertens, vbi celebrem eius famam comperit, Egmondam venit, ex fonte illo, quem sub sacri corporis locello repertum diximus, tertio oculos abluit, & vidit clarissime.

Cæcus videt.

XXII. HAC quoq; tempestate permulti varijs affecti morbis, integram beati viri meritis sanitatem recepêre. Inprimis

autem dæmoniaci efficacissimam eius in se virtutem experiuntur. Nec mirum, cedere illi dæmones, iam cum Christo regnanti, cuius adhuc in carne militantis, ineluctabile certamen crebro experti sunt.

COMES Ruosekinus haud procul à monasterio beati Adalberti morabatur. Is filium suum in eo monasterio XXIII
Christo seruiturum deuouerat. At vbi postea eius voti incuriosus præuaricator effectus est, puer vsque adeo cœpit ad-
uersa laborare valetudine, vt eius vita plane desperaretur. Sed postquam ad altare sancti viri regulariter oblatus est,
Nota ist. huc. salus ei restituta est. Vnde satis licuit animaduerti, paternam perfidiam eius amissæ causam fuisse.

MVLIER quædam infantem peperit, qui ad viginti dies à maternis vberibus nullum omnino lac sugere vo- XXIV.
luit. Erat res plena præsentis periculi, cui humana ratione mederi nemo posset. Itaque parentes offerunt illum ad altare S. Adalberti, & puer mox ad vbera inhiat. Qua in re, dum paruulo subtrahitur naturalis nutrimenti appetentia, & sancti confessoris in curandis morbis patescit excellens virtus, & eidem infanti sublimioris instituti professio conciliatur.

Nota de pallio mirac ulum. ORATORIVM beati viri custodum incuria bis flamma vorax absumpsit: & cum nihil ignis reliquum fecisset ex XXV.
ijs, quæ in oratorio illo habebantur, solum pallium, quo erat sacrum sancti Confessoris corpus obuolutum, nihil ab igne detrimenti accepit.

IN regione transmarina quidam fuit homo opulentissimus, idque hisce nostris temporibus. Idem autem ipse XXVI.
cum esset rapacissimus, nepotum suorum agros sibi voluit vsurpare. Multis modis per amicos & cognatos illis hominem à sententia deducere molientibus, ille contemptis omnibus, suos colonos iussit iis agris colendis operam dare. At contra iuuenes feroces ira inflammati propter rei indignitatem, palam testabantur, se quiduis malle perpeti, quam paternæ hæreditatis facere iacturam. Existunt igitur vtrinque lites, militares manus vtrique parti adulantur, tandemque immani exemplo ad bellum parricidale venitur. Succumbit iuuenum patruus, cæsus ab illis. Eius autem cædis postea ducti pœnitentia iuuenes, sine mora Episcopum, cuius erant diœcesis, adeunt: cum lachrymis suum crimen fatentur: orant, vt ferro, quo patruum suum trucidassent, ipsos constringi iubeat, donec diuino iudicio absoluerentur. Non recusat Episcopus, ne, impune abeunte tanto facinore, æternis gehennæ incendiis illi addicerentur. Alter igitur ex gladij capulo sibi lorum conficiens, brachium illo suum vinxit: alter ipso gladii ferro, perinde vt fascia pectorali se strinxit: pariterque adibant permulta Sanctorum loca, vt eorum suffragiis admissorum
S Gertrudis multa mira cula. criminum veniam obtinerent, quorum votis non ignorabant Dominum citissime annuere. Interim veniunt ad Niuellense monasterium, vbi multis claret miraculis virgo Gertrudis: cumque illi multis fusis lachrymis aliquantisper in preces incumberent, eius sanctissimæ virginis meritis alter eorum vinculis suis absolutus est, cunctis non mediocri lætitia affectis: alter vero, dum enixius diuinam implorat opem, id responsi cælitus accipit, vt propere se conferat ad ecclesiam beati Leuitæ Adalberti. Cœpit igitur de loco ipsi ignoto percontari ex aliis, nihil interim cuiquam indicans, quid illic facturus esset. Tandem non sine multo labore optatum attingit locum, & aliquandiu illic hærens, nihilque dubitans fore vt diuinitus ipsi promissa vinculorum dissolutione potiretur, cum aliquando, vti semper consueuerat, sub diuino officio staret coram imagine Saluatoris, repente ferreum illud ligamen diruptum est.

HÆC de vita & virtutibus celeberrimi Confessoris Christi Adalberti, Medelocensis cœnobii fratres conscripsere, iubente supradicto eximio Præsule Egberto, eius monasterii domino, rerum ad diuinum cultum facientium studiosissimo procuratore.

Quæ sequuntur, ab alijs adiecta sunt, habenturque in MS. codicibus, grauiter & bona fide conscripta. Nos ea contraximus ob vitandam prolixitatem.

Elorentius Crassus 8. Comes Hollandiæ TEMPORIBVS Florentij Crassi, qui fuit octauus Comes Hollandiæ, cuius multa in Deum pietas, erga sanctum XXVII.
Adalbertum deuotio, & eius monasterium beneuolentia extitit, id, quod iam commemoraturi sumus, gestum est. Paludem effecerat maris inundatio, cuius etiamnum vestigia magna supersunt. Ea plerunque hyeme increscens, adeo Egmondensi monasterio solebat imminere, vt ægre ab eius ambitu arceri posset. Quadam autem hyeme plus solito inundans, pago vicino, quem Castriken vocant, non mediocrem agrorum & ædium vastationem minabatur. Incolæ autem eius pagi per id tempus & generis nobilitate, & rerum copia præpollebant: quæ res illis insolentiæ, contentionis & multorum malorum fomitem suggerebant. Illi ergo concitatis animis & armata manu Egmundam veniunt, aggerem vndis obiectum perfringere volentes, id quod sine magno monasterij damno fieri non poterat. Hac autem ratione vndas tumescentes illi à suo pago auertere moliebantur. Vbi hæc ad Abbatis Stephani, admodum venerandi senis aures peruenere, quod viribus non poterat, consilio egregie præstitit. Misit enim ad illos, scrinium aureum, in quo erant sacræ reliquiæ, & vna Adalardum, qui ei in Abbatis functione successit, vt tum sanctorum reuerentia, tum Adalardi, qui sanguine coniunctus erat illis, qui in ijs præcipui fuere, precibus permoti, ab ea
Reliquiæ S. Adalberti auertunt aquas à monasterio. temeritate absisterent. At illi mente obstinata, quod animo conceperant, re ipsa perfecerunt, perrupto vi aggere monasterij. Tum vero Adalardus scrinium illud cum sancti patris Adalberti commemoratione aquis imposuit: & ecce aere tempestate concitato, grando & nix è cælo ruunt, aquæ in seipsas conuertuntur, nec audent ad loca humiliora se effundere. Eius miraculi nouitate fracti & pudefacti Castrikenses, domum abiere.

ALIO tempore, cum iam Adalardus Abbatis illic officio fungeretur, eadem palus præsens periculum mona- XXVIII
sterio intentabat. Itaque Abbas maius incommodum minori depellere volens, aggerem inter sui iuris limites interrumpit, vt aquas inundantes à monasterio auerteret. Id vero indigne ferentes Castrikenses, mox armati aduolant, vim Abbati & sociis eius illaturi. Abbas fugam init cum suis: sed illi equis insidentes, facile eos apprehendunt, & extremos quosque vel iniuriis afficiunt, vel cædunt. Erant in ijs sex germani fratres, opibus & viribus cæteris præstantiores, homines in cædes & rapinas auidi, diuina humanaque promiscua habentes. Tres ex illis, puta Arnoldus, Vulbrandus & Eilgerus, cum duobus consobrinis Siero & Garbrando in sancti Adalberti, cuius sacras reliquias in scrinio Abbas secum ferebat, iniuriam procaciores, scrinium illud armis suis pulsant, sed non impune,
Horrenda Dei vindicta in sacrarum reliquiarum violatores. Deo sancti sui iniuriam egregie vindicante. Nam Arnoldus cæteris crudelior, eodem in loco, non multo post à fratre iuniore in capite & pectore cæsus gladio, tremens toto corpore, & in furiam versus, animam exhalauit. Qui autem eum percussit, cum ipse quoque sanctum Adalbertum læsisset, amentia quadam affectus, ex diuite, nobili & potente, ad tantam miseriam deuolutus est, vt aliquot annis publice ostiatim mendicarit, & tandem à vermibus consumptus, florente ætate decesserit.

PORRO Vulbrandus suo se ense peremit: Sierus intra sex menses miserabili morte periit, & Garbrādus, quo ne- XXIX.
mo erat in pago illo robustior & agilior, adeo membris omnibus contractus est, vt nunquā sine duobus scipionibus ad axillas applicatis ingredi posset: & vt nobis retulere illi, qui eum & incolumem & debilē nouerunt, ad id tandem calamitatis redactus est, vt perosus fratribus & cognatis amicisque omnibus, in quodam vilissimo tugurio solus habitarit, miseram illic vitam viuens, nihil etiam ex rebus hæreditariis percipiens, omnium ope destitutus, ita vt

tandem

tandem inedia confectus sit. Denique alij eius facinoris authores, partim morte, partim amētia, partim alijs magnis molestiis affecti, pœnas dederunt: nec deinde vnquam ausi fuere pagi illius habitatores cristas erigere, omnipotente Deo tum aquarum inundationibus, tum arenarum molibus eos vastante, ita vt nunc humiliter sancti Adalberti patrocinia implorent, contra quem stolide intumuerant.

XXIX FRISONES vicini nostri, quemadmodum nobis retulit vir quidam eximia pietate, ad solennitatē sancti Adalberti perpetua quadam consuetudine cum oblationibus frequentes venire solebant. Inter eos venit quandoque etiam mulier vno oculo orbata: quæ cum sedulis precibus in beati viri ecclesia vacaret, lumen amissum recepit. Curatus est etiam quidam presbyter cæcus. Testantur vero homines fide dignissimi, tot se sæpenumero miracula conspexisse, præsertim in feriis sancti Adalberti, vt certus eorum numerus iniri non posset. Nostra quoque memoria non raro vidimus, hominibus cum multa fide & deuotione ad eius diem festū confluentibus, diuersis morbis & incommodis affectos, atq; etiam dæmoniacos templum gemitibus & clamoribus implere, permultosq; ex ijs incolumes abire. Lusca videt. Item cæcus

XXX. PETRONILLA, vxor quondam Florentij Crassi Comitis Hollandiæ, marito defuncto, cū tres haberet filios teneræ ætatis, Comitatum strenuè administrabat. Cum sint autem fœminæ molles, possintq; facile in fraudem impelli, male persuasa Petronilla à quibusdam potentibus familaribus, ab Egmundanis fratribus petiit Asselinum Capellanum suum in monachum recipi, vt illo mox Abbate creato, ipsa de monasterii rebus liberius vsurparet. Factus est ille monachus, & licet simplici esset ingenio, planeq; rudis monastici instituti, etiam Abbas, sed solo nomine, effectus est. Tum vero res monasterii alii sibi vendicare cœperunt, eratq; videre miseria, nobis penuriam patientibus, alios nostri oppressione gloriari. Fuere tum etiam, qui consulerent Petronillæ, auaritia eos potius, quam religione, stimulante, vt vetus ecclesia, tanquā angusta & parum decora, destrueretur. Itaque tres laici eius ecclesiæ prælati constituti sunt, lupi verius quam pastores, Folpertus albus, Eilgerus & Stephanus. Qui eam nacti opportunitatem, sub consulendi prætextu, clam de peculio nostro prædas agebant, domumq; Dei paulatim expilantes, hominesque ecclesiæ in suam ditionem redigentes, domos suas pecuniis impleuerunt. Vidisses tum eorum proles, cognatos & affines inire matrimonia, dotes sibi parare ex facultatibus nostris, & ita breui magnas opes ecclesiæ nostræ ad magnam tenuitatē redigi. Sed non semper dormitat ille, qui dicit: Qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei. Cum facerent ergo illi, quæ minime deceret, ita diuinitus mulctati sunt, vt omnes anno vno inopinata & immatura morte perierint, suo exemplo docentes verissime dixisse Apostolum, Qui destruit templum Dei, disperdet illum Dominus. Deinde non solum ecclesiæ & monasterii eiusq; officinarum omnium ruinæ instauratæ sunt, sed etiam collapsi mores, & fratrum atque religionis magnus defectus, Domino fauente, in melius reformata sunt. *Zach. 2.* Vltio diuina in vsurpatores rerum monasterii. *1. Cor. 3.*

XXXI QVÆDAM etiam alia miracula his subiunguntur, quæ, ne simus prolixi, prætermisimus: hoc vnum tamen minime prætereundum arbitrati, quod ibi de quodam Friderico pio & religioso monacho est annotatum: qui anno Christi millesimo, centesimo quadragesimotertio, cum nouum templum Egmundanum dedicaretur ab Hartberto Traiectensi Episcopo, Præsente Theodorico nono Hollandiæ Comite & Sophia vxore eius, & populi maxima multitudine, sacræq; reliquiæ sanctorum ab eodem Episcopo in altaribus conderentur: in perquirendis, inspiciendis, tractandis, diuidendis & exportandis reliquijs omnium fuit studiosissimus. Sed ecce mox à dedicatione idem ipse Fridericus diuinitus castigatur, laboratq; corpore, & fit mētis inops, ita vt nec verba nec gestus eius, moribus & personæ illius congruerent. Post paucos autem dies morbo eum grauissime infestante, & fratribus pro illo orantibus, illa Cruce consignatus est, quam Egbertus Treuirorum Archiepiscopus Egmundanæ ecclesiæ dedit, cuius virtutes crebro experti sunt & commemorare solent eius loci fratres, & pleriq; laici, Ab ea consignatione mox sensu integro, Crucem illam, reuerenter sese inclinans, salutauit. Nec multo post totus curatus est. Multi tum in ea fuere sententia, idcirco castigatum eum fuisse, quod tam audacter minusq; caute sacras reliquias tractasset: vt discat homo, putredo & vermis, eiusmodi se rebus non temere ingerere, sed cum tremore & summa reuerentia tractare diuina. Virtutes & Crucis. Nota.

MARTYRIVM SS. IOHANNIS ET PAVLI, ITEM, GALLICANI VIRI CLARISSIMI, A TERENTIANO CONSCRIPTVM. CONSENTIUNT antiquissima Martyrologia. Ado Episcopus maximam eius partem fere ad verbum habet in suo Martyrologio. Nos aliquot loca nonnihil elimauimus.

AN. 340. IVNII 26. Baronius anno 362. hæc acta non plane eadem esse putat, quę à Terentiano conscripta sunt, præsertim, cū sub finem narrent de Iuliano, quasi Romæ præsente, qui toto tēpore imperii sui nunquam ab Oriente recessit.

I. SVB Constantino Augusto, & Gallicano Duce Romani exercitus, Persarum gens, quæ Syriam inuaserat, victa & profligata est: cumq; idem Gallicanus triūphalibus infulis sublimatus, acceptus esset Augusto Constantino & charus, filiam eius sacratissimam virginem Constantiam sibi poscebat vxorem: idq; non mediocri instantia tum efflagitabat, cum gens Scythica, quæ Thraciam occupauerat, immineret. Et quia magna erat authoritate, Comites omnes & præfecti cum vniuerso populo Romano, vt id fieret, postulabant. Constantinus vero Augustus magno cœpit animi dolore affici, quod sciret filiam suā in sancto proposito manentem, facilius occidi posse, quam vinci. Quæ cum patris solicitudinem studio sanctitatis conaretur excludere, dixit ad eum: Si certissimū non haberem, quod me non deserat Deus, recte & formidini meæ, & solicitudini tuæ locus aliquis daretur. Cum vero certa sim de Deo meo, pone pater omnem hanc solicitudinem tuam, teque me illi coniugē daturum promitte ea conditione, vt si Scytharum gentem superauerit, me victor simul & Consul accipiat: porro sponsionis huius gratia duas filias virgines, quas ex amissa coniuge suscepit, vsq; ad nuptiarum diem apud me esse sinat: atq; ipse Iohannem Præpositum & Paulum Primicerium meum apud se comiter habeat: vt & ipse me per familiares meos alloqui & cognoscere possit, & ego per eius filias votum, mores, institutumq; illius cognoscam. Facta sunt omnia hæc, sicut virgo disposuit, & quasi instar arrhabonis cuiusdam dantur Gallicano duo fratres eunuchi ex parte Augustæ, & duæ sorores, Gallicani filiæ, ipsi Augustæ traduntur: quæ ita erant liberalibus studiis eruditæ, vt vix in virorum sapientium numero illis pares scientia inueniri possent, Altera ex iis Attica, Altera Arthemia dicebatur. Quas cum Constantia ad se venire didicit, expandens manus ad Dominum, sic orauit:

II. DOMINE Deus omnipotens, qui me orationibus tuæ martyris Agnæ à lepra mundasti, & semitā mihi timoris tui propitius ostendisti, virginitatisq; thalamū reserasti: vbi tu spōsus, tu filius manifestatus es: tu genitus ex Maria, tu genitor probatus es Mariæ: tu lactatus vberibus Mariæ, tu omne sæculum nutriens, simul etiam illam, à qua lactatus es & nutritus: tu infātulus crescens ætate, tu omni sæculo incremēta tribuens: tu sapientia proficiens, cū ipse sis sapiētia: tu ita magnus, vt te magnificentius nihil sit: tu verus homo ex matre editus in tempore, vt verus Deus ex patre sine matre genitus in æternitate: Deus de Deo, fecisti quæ nō erant: ex matre sine patre carnali editus, quæ lapsum incurrerant, reparasti: tu fusus in lucem, illuminatus es, cum sis ille, qui illuminat omnem hominem venientem: in hunc mundum. Te deprecor, credens quod iussisti, te quæso petens, quod ipse promisisti, cum diceres: Amen dico vobis, si quid petieritis à patre in nomine meo, dabit vobis. Peto itaq; Domine, vt has Gallicani filias tu lucreris, ipsū quoq; Oratio Cōstantiæ Virginis. *Iohan. 1.* *Iohan. 15.*

Gallica-